

पुर्णा International School

Shree Swaminarayan Gurukul, Zundal

Name					
Date		Grade	VIII	Roll No.	
Subject	Sanskrit	Marks-60		Teacher's Sign	

SUMMATIVE ASSESSMENT-1[2021-22]

*GENERAL INSTRUCTION:

1-All the Questions are Compulsory Questions.

2-All the Parts of Questiona must be attempted at one Place.

अपठित-अवोधनम

प्र-1-अ-अधोदतं प्रत्येकं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नान उत्तरत लिखत-

संस्कृत संसारस्य सर्वासु भाषासु प्राचीनतमा अस्ति। एषा आर्याणाम भाषा अस्ति। संस्कृतभाषायाः हिन्दी भाषायाः च परस्परं जननी-पुत्री-सम्बन्धः वर्तते। वेदाः रामायणं महाभारतं च संस्कृते एवं निबद्धाः सन्ति। श्रीमद् भगवद्गीता संस्कृतभाषायाम एव विद्यते। कालिदासः, भासः, भवभूतिः बाणः, हर्षः, दण्डी, माघः, भारविः, विष्णुशर्मा इत्यादयः कवयः संस्कृतस्य वरदाः पुत्राः सन्ति। अस्माकं संस्कृतिः संस्कृते एवं संरक्षिता अस्ति। संस्कृतम अधीत्य एव वयं स्वसंस्कृतिं ज्ञातुं समर्थाः भवामः। संस्कृतस्य उन्नत्या भारतराष्ट्रस्य उन्नतिः स्वयमेव भविष्यति।

क- एकपदेन उत्तरत-

(अंक-2)

1- संस्कृतभाषा केषां भाषा अस्ति?

उत्तर-----

2- अस्माकं संस्कृतिः कस्मिन् संरक्षिता अस्ति?

उत्तर-----

ख- पूर्णवाक्येन उत्तरत-

(अंक-3)

1- संस्कृतस्य हिन्दी भाषाया सह कीदृशः सम्बन्धः?

उत्तर-----

2- कस्य उन्नत्या भारतराष्ट्रस्य उन्नतिः भविष्यति?

उत्तर-----

3- किं किं कवयः संस्कृतस्य वरदाः पुत्राः सन्ति?

उत्तर-----

ग- संस्कृत नामानि लिखत-

(अंक-1)

- कवि -----
- माता -----

ब-मञ्जूषायां दत्तानां पदानां सहायतया अधोदत्तान अनुच्छेदान पूरयत-

(अंक-4)

- प्रातःकाल -भ्रमणम्

(रक्तानि, वृक्षम्, उपवनम्, अपच्छत, क्रीडन्ति, पितामहेन , गुलमोहर-वृक्षः, ग्रीष्मकालेन)

प्रातः सुदीपः ----- सह उद्यानम् अगच्छत। तत्र जनाः भ्रमन्ति बालाः च --
----- । सुदीपः एकम् सुन्दरम् पुष्पितं ----- अपश्यत। सः पितामहेम्
----- एष कः वृक्षः? पितामहः अवदत् एषः ----- अस्ति। ----
----- गुलमोहर वृक्षे सुन्दराणि ----- पुष्पाणि आगच्छन्ति। गुलमोहर
वृक्षैः ----- रमणीयम्।

रचनात्मक-कार्यम्

प्र-2 मञ्जूषातः पदानि चित्वा कथां पूरयत-

(अंक-5)

वृद्धः	कृतवान्	अकस्मात्	दृष्ट्वा	मोचयितुम्
साट्टहासम्	क्षुद्रः	तर्हि	स्वकीयैः	कर्तनम्

एकस्मिन् वने एकः ----- व्याघ्रः आसीत्। सः एकदा व्याधेन विस्तारिते जाले
बद्धः अभवत्। सः बहुप्रयासं ----- किन्तु जालात् मुक्तः नाभवत्। ----- तत्र
एकः मूषकः समागच्छत्। बद्धं व्याघ्रं _____ सः तम् अवदत्-अहो! भवान्
जाले बद्धः। अहं त्वां _____ इच्छामि। तच्छ्रुत्वा
व्याघ्रः _____ अवदत्-

अरे! त्वं ----- जीवः मम सहाय्यं करिष्यसि। यदि त्वं मां मोचयिष्यसि ----
----- अहं त्वां न हनिष्यामि।
मूषकः _____ लघुदन्तैः तज्जालं _____ कृत्वा तं व्याघ्रं बहिः कृतवान्।

प्र-3 अधोलिखित-तद्भव-शब्दानां कृते पाठात् चित्वा संस्कृतपदानि लिखत-

(अंक-2)

- पूँछ
- लोभी
- तिनका
- कोख

प्र-4 रेखाङ्कितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-

(अंक-4)

(1) भोजपत्रोपरि लेखनम् आरब्धम्।

उत्तर-

(2) लेखनार्थम् कर्गदस्य आवश्यकतायाः अनुभूतिः न भविष्यति।

उत्तर-

(3) विश्रामगृहेषु कक्षं सुनिश्चितं भवेत्।

उत्तर-

(4) सर्वाणि पत्राणि चलदूरभाषयन्त्रे सुरक्षितानि भवन्ति
उत्तर-

प्र-5 (अ) उचितकथनानां समक्षम् 'आम्', अनुचितकथनानां समक्षं 'न' इति
लिखत- (अंक-4)

(क) अहं परिवारस्य चक्षुषा संसारं पश्यामि।- -----

(ख) समं जगत्मम काव्यैः मुग्ध मस्ति।- -----

(ग) अहम् अविवेका भारतजनता अस्मि।- -----

(घ) अहं वसुंधरा म्कुटुम्बं न मन्ये।- -----

प्र-6 मञ्जूषातः क्रियापदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- (अंक-3)

निधेहि विधेहि जहीहि देहि भज चल कुरु

यथा-त्वं पुरतः चरणं निधेहि।

(क) त्वं विद्यालयं -----।

(ख) राष्ट्रे अनुरक्तिं -----।

(ग) मह्यं जलं -----।

(घ) मूढ! ----- धनागम तृष्णाम्।

(ङ)----- गोविन्दम्।

(च) सततं ध्येयस्मरणं -----।

प्र-7कोष्ठकेषुदत्तेषु शब्देषु समुचितां विभक्तिं योजयित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-
(अंक-3)

यथा- -- विद्यालयं परितः वृक्षाः सन्ति। (विद्यालय)

(क) ----- उभयतः ग्रामाः सन्ति। (ग्राम)

(ख) ----- सर्वतः अट्टालिकाः सन्ति। (नगर)

- (ग) धिक् -----। (कापुरुष)
(घ) यथा- मृगाः ----- सह धावन्ति। (मृग)
(च) बालकाः -----सह पठन्ति। (बालिका)
(छ) पुत्र ----- सह आपणं गच्छति। (पितृ

व्याकरण

प्र- 8 अधोलिखितपदयोः सन्धिं कृत्वा लिखत-

(अंक-2)

1- पदस्य	+	अस्य
2- तालपत्र	+	उपरि
3- च	+	अतिष्ठत
4- कर्गद	+	उद्योगे

प्र-9 अधोलिखिते सन्धि विच्छेदे रिक्तस्थानानि पूरयत-

(अंक-2)

1-सहसैव	=
2-परामर्शानुसारम्	=
3-वधार्हा	=
4-अधुनैव	=

प्र-10 विलोमपदानि योजयत-

(अंक-4)

1- पुरतः -----	2- स्वकीयम् -----
3-भीतिः -----	4- अनुरक्तिः -----

प्र-11 -उदाहरणमनुसृत्य कोष्ठकप्रदत्तेषु पदेषु तृतीयाविभक्तिं प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत-

क-मात्रा सह पुत्री गच्छति । -मात्

(अंक-4)

ख----- विना विद्या न लभ्यते। -परिश्रम

ग-छात्रः-----लिखति। -लेखनी

घ-सूरदासः-----अन्धः आसीत्। -नेत्र

ङ-सः -----साकम समयं यापयति। -मित्र

प्र-12 धातुं प्रत्ययं च लिखत-

(अंक-4)

पदानि	=	धातुः	प्रत्ययः
यथा- गन्तुम्	=	गम्	+ तुमुन्
द्रष्टुम्	=		
करणीय	=		
पातुम्	=		
खादितुम्	=		

प्र-13 पदनिर्माणं कुरुत-

(अंक-4)

	धातुः		प्रत्ययः		पदम्
यथा	कृ	+	तुमुन्	=	कर्तुम्
	ह	+	तुमुन्	=	-----
	तृ	+	तुमुन्	=	-----
यथा	नम्	+	क्त्वा	=	नत्वा
	गम्	+	क्त्वा	=	-----
	त्यज्	+	क्त्वा	=	-----

साहित्य

प्र-14 प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत-

(अंक-6)

(1) कस्य यशः नश्यति?

उत्तर-

(2) मधुमक्षिका किं जनयति?

उत्तर-

(3) सिंहस्य नाम किम्? कुत्र "डिजिटल इण्डिया" इत्यस्य चर्चा भवति?

उत्तर-

(4) स्वकीयं साधनं किं भवति?

उत्तर-

(5) चञ्चलः व्याघ्रं कुत्र दृष्टवान्?

उत्तर-

(6) निःसहायो व्याधः किम याचत?

उत्तर-

प्र-15 श्लोकांशान् योजयत-

(अंक-3)

लब्धस्य नश्यति यशः ----- ।

नष्टक्रियस्य ----- ।

----- कृपणस्य सौख्यं ।